

# Projectonderwijs: een uitnodiging tot ontwikkelend leren

1 november 1999

Auteur: Hilde Vandormael

Volume: 29

Nummer: 2

Pagina's: 67-78

## Documenten

- [vonk\\_jrg29\\_037.pdf](#)

projectonderwijs een uitnodiging tot ontwikkelend leren hilde vandormael i s m de vakgroep pav verpleegkunde hasselt in 1995 werd aansluitend bij het hogeschooldecreet het reparatiedecreet goedgekeurd wat inhield dat het aanvullend secundair beroepsonderwijs asbo volledig werd afgescheiden van het hoger onderwijs en dat de oude asbo opleidingen als nieuwe studierichtingen werden toegevoegd aan het secundair onderwijs leerlingen die de derde graad so met vrucht hebben beëindigd kunnen de vierde graad so volgen in principe zijn deze leerlingen meerderjarig en niet meer leerplichtig ze worden voorbereid op een beroep en komen na hun studies op de werkvloer terecht binnen de richting verpleegkunde ontstonden twee driejarige opleidingen in de vierde graad ziekenhuisverpleegkunde en psychiatrische verpleegkunde die vernieuwing betekende voor ons dat we vanaf het schooljaar 1995 96 deel uitmaken van de provinciale secundaire school te hasselt n overleg met de pedago hoe gingen we tewerk gische begeleiding van het vlaams provinciaal onderwijs er werden vakgroepen samengesteld voor besloten we om onze eigen leer de clusters van vakken die in de nieuwe les plannen te ontwikkelen op basis van sentabellen opgenomen zijn elke vakgroep het schoolwerkplan gedurende de ontwierp haar vakleerplan onder leiding van twee volgende schooljaren vormde dit de de vakverantwoordelijke de interne coordi prioriteit met als resultaat de goedkeuring nator bracht de resultaten van deze werking van ons leerplan in april 1998 2 het was een samen samen met de pedagogische bege immense opdracht die we alleen tot een leiding en de directie hebben we de visie op goed einde konden brengen door enerzijds opleidings en beroepsprofiel en op evalu de organisatie van een hechte samenwer atie op punt gesteld vakconcepten verfijnd kingsstructuur en inhoudelijke deskundig en op elkaar afgestemd en pedagogische heid en anderzijds de zorg voor een open en didactische adviezen geformuleerd in collegiale communicatie waarin sympathie enkele regels samenvatten dat de basis van voor elkaars werk centraal stond de leerplanontwikkeling een effectieve vak groepwerking was doet in feite afbreuk aan de bereidheid en het enthousiasme van alle collega s om deel te nemen aan deze extra opdracht aan die tal-

loze vergaderuren ter wijl we nog geen zicht hadden op de eind meet nov dec 1999 nummer 2 29e jaargang h tijdens het schooljaar 1998 99 stelden we vakconcept ons tot doel om onze leerplannen in de klaspraktijk waar te maken de vakgroepen hoofddoel van pav is de algemene vorming onder leiding van de vakverantwoordelijken van de studenten te ontwikkelen opdat ze vormden de overlegbasis het platform van zowel in het kader van hun beroepsuitoefening de vakverantwoordelijken met directie interning als in de context van hun persoonlijke coordinator en pedagogische begeleiding op een actieve en zelfredzame manier ding vormde op haar beurt een uitstekende kunnen optreden en handelen pav omvat basis om vakoverschrijdend overleg te vier onderdelen taal voor verpleegkundigen stimuleren en effectief vakkenintegratie gen rekenen computer en tekstverwerking te realiseren zo zijn en maatschappelijke en onder meer afspraken wat de student hier leert historische vorming de gemaakt en uitgevoerd inzichten vaardigheden attitudes ze deelaspecten worden om project algemene en metacognitie helpt hem om zoveel mogelijk op een vakken pais als steun de basisdoelstellingen van de gintegreerde manier via vak voor sociale wetenschappen opleiding te bereiken een coherente didactische schakel aanpak aangeven en om interactieve cursussen samen te boden daarbij wordt gestreefd naar een stellen hechte vakkenintegratie met psychologie geintegreerde sociale vaardigheden algemene ons uitgangspunt was telkens de nieuwste verpleegkunde sociale wetenschappen gierige verpleegkundige welke strategieën en klinisch onderwijs heb je nodig om iemand nieuwsgierig te maken te doen groeien we stelden priori we beschouwen pav als een steunvak wat teiten om zo n open houding bij de student de student hier leert inzichten vaardigheden te bereiken we willen hen actief bij hun den attitudes en metacognitie helpt hem opleiding betrekken vanuit een begeleiden om de basisdoelstellingen van de opleiding de positie casussen en situaties met hen te bereiken van de andere kant kunnen de opsporen of aanreiken en met hen onderhouden en leerervaringen met betrekking zoeken we vertrekken steeds van persoon tot andere vakken uit de opleiding de inhoudelijke en praktijkgerichte ervaringen als basis delijke basis vormen voor pav zelf binnen om te leren pav gebeuren de communicatie en taal vaardigheidstraining berekeningen en tekstverwerking in de context van thematische onderwijs en projectonderwijs aan de pav een nieuw vak hand van actieve werkvormen zoals onderwijsleergesprek groepswerk zoemgroepjes in de vierde graad so per twee rollenspel simulatiespel voorstel ling van individuele voorbereidingen pro binnen de leerplanontwikkeling nam pav jectwerk enz een bijzondere plaats in niemand van ons was deskundig op dit terrein maar we voelden aan dat pav de koploper kan zijn om projectonderwijs nieuwe didactische werkvormen en concepten zoals zelfstandig leren te introduce projectonderwijs is de noemer waaronder ren heel wat vergaderingen zijn besteed we de ervaringsgerichte en probleemge aan brainstormen en uitwisselen over het stuurde aanpak met betrekking tot de algemene concept en de inhoud van het vak in het mene vorming in de vierde graad plaatsen kader van een boeiende beroepsopleiding projectonderwijs ontwikkelen we stappen mt 29e jaargang nummer 2 nov dec 1999 gewijs in fasen hoe we hierbij tewerk willen de leraar biedt de studenten inhoudelijke gaan formuleerden we als volgt in ons leer ondersteuning via de basisthema s uit

het plan leerplan hij begeleidt hen bij de reflectie op hun leerproces bij de procesevaluatie in de bij het realiseren van een project gaat het er vakgroep overleggen de leraren pav met niet om theoretische beschouwingen ten hun collega s over de wijze waarop de stap beste te geven maar pen van projectwerk aan om steeds weer vaar het gaat om ontwikkelend ieren de studenten kunnen digheden te trainen ervaringsgericht en ervarings worden voorgesteld en op dit leerproces gestuurd rekening houdend met de handig is om hen werk evenals op de leersitu belangstelling van de studenten kaarten feedbackkaarten te reflecteren het ten en evaluatie instru gaat om ontwikkelend leren ervaringsgericht menten ter beschikking te stellen zodat ze en ervaringsgestuurd rekening houdend met de voortgang van hun project kunnen de belangstelling van de studenten opvolgen en sturen en in een verslagboek beschrijven bij het ontwerpen van dit de leraar begeleidt de studenten bij het didactisch materiaal hebben we ons laten plannen uitvoeren en evalueren van hun inspireren door ribe vidal 1993 en project op een stapsgewijze manier in de verweij budding 1996 aanvangsfase van de tweejaarlijkse leerrou te van pav begeleidt hij hen bij het uitvoeren de basisvaardigheden worden steeds bin van beperkte individuele opdrachten die nen het project geïntegreerd bijvoorbeeld thematisch gericht zijn zoals bijvoorbeeld taalvaardigheid de studenten dienen de geschiedenis van de verzorging de stu vlot en correct te communiceren in hun dent kiest in overleg met de leraar een tijds project mondeling en schriftelijk deel hij licht hieruit een facet toe en maakt wiskunde ze kunnen berekeningen de verbinding met soortgelijke actuele situ maken in het kader van een casus in aties zo vergelijkt hij bijvoorbeeld de krui hun project dengeneeskunde uit de middeleeuwen met computer en tekstverwerking ze zoe hedendaagse alternatieve geneeswijzen hij ken informatie via internet of cd rom ze zoekt informatie op in de bibliotheek of op typen hun project uit in een tekstverwer internet over de pest in de voorbije eeu kingsprogramma wen kan de ziekte beschrijven en vergelijkt met aids in onze tijd hij oefent zich in het de studenten kiezen per groepje van onge voorstellen van zijn thema voor de studen veer vier deelnemers een thema dat hen ten in de klas aanspreekt een groepje kiest bijvoorbeeld hoera een baby omdat iemand van hen in een volgende fase biedt de leraar groeps stage op de kraamafdeling heeft gelopen of opdrachten aan waarin hij bijzondere aan net tante oom is geworden de studenten dacht besteedt aan het groepsvormend vertrekken dus van een casus rond geboor karakter didactische werkvormen en orga te en bouwen daarrond hun project uit in nisatievormen waarvan hij gebruik maakt het kader van het gekozen thema brengen zijn het tutorbegeleidingssysteem team ze een bezoek aan diverse instanties bij overleg in kleine groep en groepswerk elke voorbeeld ze zoeken uit welke formaliteiten groep bespreekt deelaspecten van een the bij een geboorte vervuld moeten worden ze ma en stelt die in een plenum voor bezoeken de burgerlijke stand op het gemeentehuis ze verzamelen documenten in een derde fase ieren de studenten hoe ze en motiveren hoe ze ermee omgaan ze een project of werkstuk kunnen realiseren bezoeken een kraamafdeling nemen in ter nov dec 1999 nummer 2 29 e jaargang w7 views af van ouders een vroedvrouw in de proces in hun groep en eventueel kunnen thuiszorg een gynaecoloog al dit soort bijsturen activiteiten verwerken ze in hun project in de vorm van een verslag

een interview uitgestippeld in een tijdspad ziet de leerroute ze houden een logboek bij van al hun initia van pav onder de noemer van projecton tieven zodat ze kunnen reflecteren op het derwijs er als volgt uit eerste leerjaar 2 lessen per week fase 1 aanvangsfase fase 2 individuele opdrachten beperkte groepsopdrachten thematisch gericht en gestuurd thematisch gericht en gestuurd tweede leerjaar 2 lessen per week fase 2 fase 3 link met eerste leerjaar projectwerk voorbereiding op fase 3 projectwerk leraar bepaalt zelf in overleg met zijn colle ga s welke instrumenten hij bij een bepaal om projectwerk als werkvorm concreet uit de stap uit het projectwerk aan de studen te voeren en zelfstandig leren en proces ten als hulpmiddel aanbiedt wel lichten alle denken goed te begeleiden stelden we met leraren de basisdoelstellingen en de tien de pedagogische begeleiding een leidraad stappen van projectwerk toe ook de samen waaruit elke leraar naar eigen inzicht bedoeling van het verslagwerkboek pro en behoefte kan putten de leidraad is in cesdenken stimuleren wordt extra verdui eerste instantie voor de leraren bestemd delijkt ter illustratie leest u hier de voorstel maar is zo geformuleerd dat hij bruikbaar is ling van projectwerk en het verslagboek uit om aan de studenten te bezorgen elke onze leidraad voor de studenten projectwerk projectwerk is een werkvorm waarmee je vaardigheden traint en inzichten verwerft terwijl je in een groep een product of een werkstuk realiseert binnen pav biedt pro jectwerk een verzameling van opdrachten en activiteiten die aansluiten bij de basis doelstellingen van het vak namelijk taal en rekenvaardigheden verwerven die je nodig hebt in je latere beroepsuitoefening kennis en vaardigheden verwerven om van de nieuwe informatie en communitietechnologie gebruik te kunnen maken inzicht en kennis sociale vaardigheden verwerven en trainen om op een actieve manier aan onze samenleving deel te nemen en zo je persoonlijk leven te verrijken 29e jaargang nummer 2 nov dec 1999 we houden rekening met een toekomstgerichte visie op onze samenleving de gezondheidszorg en de verpleegkunde in thema s die de inhoudelijke basis van pro jectwerk vormen de bedoeling van projectwerk is om via concrete ervaringen opdrachten en teamoverleg ons persoonlijk en professioneel te ontwikkelen projectwerk is een uitstekende voorbereiding op je geïntegreerde proef verslagboek werken aan een project of werkstuk heeft een begin en een einde de weg daartussen is rijk aan mogelijkheden je interesse en enthousiasme de moeilijkheidsgraad van het gekozen thema en de groep waarvan je deel uitmaakt bepalen of je de uitge stippelde planning nauwkeurig volgt of ervoor kiest om langer stil te blijven staan bij een of ander facet en waarom je juist zo n keuze maakt ook daar staan we bij stil vandaar dit verslagboek het bevat feedbackkaarten instrumenten om je project gestalte te geven op te volgen en bij te sturen het bevat veel ruimte om jezelf de groep en de realisatie van het project te observeren en te evalueren de tien stappen van projectwerk andere woorden wat er van de student wordt verwacht maar ook wat hij van de projectwerk verloopt in verschillende fasen leraar kan verwachten aan inhoudelijke bij elk ervan formuleren we het doel met ondersteuning en begeleiding de tien stappen van projectwerk pw stappen doelstellingen verwachtingen wat wordt er van je verwacht wat kun je van je leraar verwachten stap 1 kennismaken met de studenten de leraar begeleidt je klasgroep klassfeer van je klas bij de kennismaking en organi werken aan

een sfeer van vertrouwen daartoe activiteiten groeps wens opdrachten bereidheid om mee te werken stap 2 je richt je aandacht op mogelijke de leraar begeleidt je groep en interesse thema s voor het project tracht de samenhang in je groep te bereidheid om open te staan in te vergroten door mee te helpen zoe resse te tonen zoveel mogelijk v an ken naar de gemeenschappelijke jezelf te geven betrokken te zijn interesses stap 3 je onderhandelt over het thema de leraar begeleidt je groep bij dit selectie waaraan je met je groep wilt wer overleg en bij het komen tot een ken besluit je komt tot een consensus je maakt afspraken over de ver slaggeving van de activiteiten in je verslagboek nov dec 1999 nummer 2 29e jaargang mt stap 4 je stippelt met je groep een werk de leraar biedt je inhoudelijke werkstructuur structuur voor je project uit ondersteuning en reflecteert met je je bent de architect en de bouwer groep op welke wijze de werk van je project omdat je nog geen structuur voor je project kan wor volleerd architect en bouwer den opgebouwd bent maak je gebruik van aanwij zingen en leer je nadenken over de manier waarop je daar gebruik van wenst te maken stap 5 je verzamelt informatie over je bij elk van deze activiteiten geeft research thema de leraar informatie en bespreekt je gaat na welke info relevant is hij op welke wijze je best tewerk je raadpleegt daartoe allerlei kan gaan informatiebronnen bijvoorbeeld ook organiseert hij activiteiten naslagwerken internet je waardoor je in staat bent om het bezoekt bibliotheken en instanties opzoekwerk grondig aan te pak interviewt mensen ken stap 6 spreken voor een groep is een de leraar maaktje attent op het rapportage vaardigheid die je in het vak pav belang van deze vaardigheid her al hebt getraind neemt met je klasgroep de criteria bij de rapportage krijgje de die hierbij van belang zijn geeft je mogelijkheid om op een onge extra tips en adviezen dwongen manier de tussentijdse stand van zaken van je project aan de klasgroep voor te stellen je houdt bij de zelf evaluatie reke ning met de criteria bij spreken in het openbaar deze stap van pw is een echte oefenfase tijdens de rapportagefase merk je ook hoe je project groeit dat is motiverend voor je groep je staat open voor feedback de leraar helpt je groep om het reacties op je presentatie maar ook groepsp proces tijdens pw te eva op de inhoud van je werk lueren daartoe bespreekt hij de nodige feedbackkaarten stap 7 je evalueert wat je tot nu toe met het project krijgt stilaan vorm de feedback je groep hebt voorbereid aan de leraar is nu je raadgever hij advi hand van de reacties die je bij de seert je begeleidt je groep bij deze rapportage van je leraar en de klas belangrijke fase hij bewaakt ook hebt ontvangen de uiteindelijke timing van pw je stuurt bij besteedt aandacht aan aarzel niet om je leraar informatie de schriftelijke vormgeving te vragen over inhoudelijke aspec je leert creatief na te denken over ten van je pw of begeleiding te de presentatie van je eindpro vragen indien je merkt dat er bin duct nen het groepsproces problemen je maakt afspraken over wat je rijzen individueel in je groep uitwerkt je houdt rekening met de timing van pw die de leraar met jullie opstelt 29e jaargang nummer 2 nov dec 1999 stap 8 in deze fase breng je alle deelta de leraar helpt je bij het maken synthese ken van al de leden van je groep van deze groepsbeslissing en biedt samen tot een geheel het uiteinde je meer informatie over de presen lijk project je zoekt naar een tatievorm die je kiest coherente presentatievorm je verbetert vaardigheden zoals associeren structureren discussie ren en onderhandelen

en samen werken je ontwikkelt strategieën om je werk te analyseren en te verbeteren je maakt hierbij gebruik van computer video allerlei mogelijke hulpmiddelen stap 9 nu volgt de presentatie van je project bij deze fase wordt een productpresentatie alle leden van je groep nemen evaluatiecriteria die hierbij aan hier een deeltaak op je presentatie komen hebben te maken met teertje project en beschrijft je het groepsproces en de inhoud leerervaringen van je project stap 10 je evalueert je eigen leerpunten in de leraar maakt de link met evaluatie het kader van pav en de hele andere vakken en cursussen zoals opleiding geïntegreerde vaardigheden psychologie en de geïntegreerde proefgip ter illustratie nemen we als bijlage ook zetten ze een karaktertrek in de verf ik pols enkele werkkaarten op die horen bij stap 3 in deze fase expliciet naar hun verwachting en 5 bijlage 1 en controlekaarten bij stap 7 en over projectwerk soms wordt dan al 8 en 9 bijlage 2 deze instrumenten zijn duidelijk wie extra begeleiding nodig heeft middelen om de studenten te helpen de realisatie van hun project planmatig aan te stap 2 interesse pakken en hierover te reflecteren ik geef voorbeelden van thema's toon enkele werkjes van voorbije schooljaren en geef er commentaar bij vertel over de pre-acties uit de klaspraktijk sentatie ervan dit alles om de studenten op weg te helpen om creatief op zoek te gaan om dit praktijkverhaal af te ronden lichten en met elkaar te overleggen de studenten twee leden van de vakgroep pav tony krijgen de kans om tijdens de les naar govarits ansy vanhoudt toe hoe ze elke onderwerpen te zoeken in de schoolbibliotheek stap concreet aanpakken theek de interesse voor een thema kan op die manier groeien in deze fase probeer ik stap 1 klassfeer een solide startsituatie te creëren zowel ik breek het ijs met behulp van allerlei inhoudelijk wat de thema's betreft als pro-nismakingsspelletjes studenten die elkaar cesmatig ik observeer zo goed mogelijk al kennen van het voorbije schooljaar vertel onder meer welke groepjes zich vormen len iets typerends van de ander wie ondersteuning nodig heeft om zijn plek bijvoorbeeld aan de hand van een anekdote je in een groep te vinden pas wanneer ik nov dec 1999 nummer 2 29e jaargang t het gevoel heb dat de studenten er zin in spontaan spreken voor een groep als je hebben en een keuze kunnen maken ga ik hier als leraar alert bent merk je welke stu over naar de volgende stap denten extra begeleiding of feedback nodig hebben een ruggensteuntje kan hier won stap 3 selectie deren doen ik zie erop toe dat elke groep een verantwoordelijke aanwijst en leg uit dat die taak stap 7 feedback met elkaar gedeeld kan worden ook let ik ik begin steeds met positieve feedback wijs erop dat binnen elke groep goede afspraken erop dat elke vorm van feedback een ken worden gemaakt met betrekking tot het uitnodiging is om iets te leren de studenten bijhouden van het verslagboek wie doet geven elkaar ook feedback hier merk je wat wanneer en wat is het resultaat het welke teamgeest er is ontstaan in de verslagboek is een goed middel om na te schillende groepjes indien die niet goed is gaan of de taken eerlijk verdeeld zijn de vraag ik de hulp van een collega die bijvoorbeeld activiteiten van elke deelnemer aan het project beeld een andere kijk heeft op de groep of projectwerk staan erin vermeld geïnteresseerd is in het thema om eens met hen te praten en hen daardoor terug stap 4 werkstructuur vooruit te helpen een moeilijke stap volgens mijn ervaring aanvankelijk verloopt alles chaotisch er stap 8 synthese worden losse ideeën op tafel gegooid maar ik bewaak de timing er

wordt nog niets mee gedaan hier merk je al meteen welke groepen creatief denken stap 9 presentatie die studenten vinden vaak vanzelf hun weg in het eerste jaar pauze besteden we veel indien ze niet op dreuf geraken geef ik aandacht aan spreken en luisteren in het hints bijvoorbeeld over de aanpak van stu openbaar die criteria komen bij stap 9 denten tijdens voorbije schooljaren ik raad opnieuw ter sprake ik merk dat de studen hen aan het boek bouwen aan een werk ten bij de presentatie precies weten wat er stuk te raadplegen van hen verwacht wordt ik stimuleer hen om een verrassende creatieve presentatie stap 5 research van hun projectwerk te brengen sommige structuur moet ik vaak nog bijbrengen de groepen kiezen voor een rollenspel of een studenten kunnen moeilijk selecteren wat dialoog zorgen voor video werken met willen we in ons werk wat niet ik vraag transparanten foto s stellen een kleine ten hen dan om al hun materiaal mee te bren toonstelling samen houden een enquête gen naar de klas en help hen bij de selectie ieder zoekt zijn eigen weg waarin hij zich het door uit te gaan van vragen zoals wat is de best voelt bedoeling van je projectwerk wat wil je bereiken met de voorstelling ervan voor de stap 10 evaluatie andere studenten ik let erop dat studenten bij de evaluatie van hun presentatie krijgt de die voor hun research de school verlaten groep eerst zelf de ruimte om stoom af te zich melden bij het secretariaat zodat ze blazen vooraleer de anderen hun beoorde met de verzekering in orde blijven ling geven de studenten vullen anoniem een evaluatieblad in met de plus en min stap 6 rapportage punten zodat de groep voldoende con de studenten vertellen elkaar over hun erva structieve feedback krijgt om in de toe ringen met instanties organisaties specia komst aan de leerpunten te kunnen werken listen of onderwijsdeskundigen die ze heb ik verwijs expliciet naar de geintegreerde ben bezocht op die manier leren ze proef derde leerjaar en de mogelijkheden 29e jaargang nummer 2 nov dec 1999 om hun ervaringen met projectwerk voor kelijk zo is niet alleen ontwierpen we in andere vakken in de praktijk te gebruiken team een concept waarbij de studenten daar voeren we een gesprek over worden uitgedaagd om op een frisse manier zelf aan de slag te gaan met eigen kansen we ontwierpen samen ook materiaal om dit proces goed te kunnen begeleiden immers besluit vormen we zelf niet het beste voorbeeld voor onze studenten pau was ons project pau werkelijk een uitnodiging om ontwikke we zijn trots op de realisatie en voelen ons lingsleren te stimuleren we maken ons door deze ervaring verrijkt professioneel en sterk dat in de geschetste context dat wer persoonlijk hilde vandermael pedagogische begeleiding vlaams provinciaal onderwijs albertinaplein 2 bus 4b 1000 brussel noten 1 provinciale secundaire school vierde graad verpleegkunde kunstlaan 1 3500 hasselt adjunct directeur agnes eerdekens vakgroep pav tony govarts ansy vanhoudt rina smets hilde olaerts piet vandebruel hilde reyn- ders 2 dit schooljaar stappen we in het modulariseringsproject van de dienst beroepsopleiding onderwijs dbo van het departement onderwijs vernieuwen is blijkaar een oneindig verhaal 3 de geintegreerde proef gip is een werkstuk in de vorm van een eindwerk waaruit moet blijken dat de student in staat is de theorie en de praktijk van de beroepsoplei ding te integreren in een reele situatie voor ons dus een situatie met patienten de geintegreerde proef is eveneens verplicht in het tweede en derde leerjaar van de derde graad in het bso kso en tso bibliografie

ribe r n vidal projectwork step by step oxford heinemann 1993 verweij n j budding  
bouwen aan een werkstuk handleiding en werkboek bestemd voor mbo studenten  
utrecht lemma 1996 nov dec 1999 nummer 2 29e jaargang bijlagen noot vooraf de  
werk en controlekaarten zijn niet in hun originele lay out afgedrukt uit plaatsbes-  
parende overwegingen nvdr bijlage 1 werkkaarten werkkaart bij stap 3 selectie  
groep leden van de groep wie coordineert de taken wie neemt notities o z w an-  
dere taken r4 activiteit organiseren contact leraar tekstverwerking w wu respec-  
teren we de afspraken a w deze werkkaart hoort bij de procesevaluatie en kan bij  
de verschillende stappen van pw aan gepast en bijgestuurd worden werkkaart bij  
stap 5 research een planmatige aanpak het organiseren van je opzoekwerk 1 brain-  
storming alles wat je al weet over je thema breng je samen op tafel ervari ngen  
kennis herinne ringen mensen die van nut kunnen zijn om je project uit te bouwen  
sch rijf dit neer 2 informatiebronnen beoordeel mogelijke informatiebronnen selec-  
teer welke bronnen voor je project interessant zijn baseer hierop je klasseer sys-  
teem 29e jaargang nummer 2 nov dec 1999 3 aan het werk zoek op en verzamel  
mate ri aal vul je klasseersysteem in zodat je van je materi aal optimaal gebruik  
kan maken 4 analyse analyseer je mate ri aal bespreek welke info overbodig is en  
welke relevant schrijf je conclusie op 5 bijsturing kijk kritisch naar je gegevens je  
mate riaal stuur telkens bij als je nieuwe infor matie vindt 6 procesevaluatie geef  
in de rechterkolom aan hoe elk van deze stappen om opzoekwerk te verrichten ver-  
liep bijlage 2 controlekaarten controlekaart bij stap 7 feedback zelfevaluatie en bi-  
jsturing op basis van de feedback die jouw groep naar aanleiding van de rappor-  
tage van de andere groepen heeft ontvangen evalueer je je voorbereiding en stuur  
je je project bij groepsbespreking n a v de rapportage je kunt eveneens onder-  
zoeken welke elementen uit de rappo rtage van de andere groepen kunnen bijdra-  
gen tot een verbete ring van jullie project controlekaart voor je tot de definitieve  
realisatie van je project overgaat zet je de zaken op een rijtje aan de hand van een  
controlekaart de zelfevaluatie n a v de rapportage project groep deelnemers 1 wat  
is het thema van je pw 2 welke onderdelen zijn er in de inhoud van je projectwerk  
geef elk deel een titel 3 besch rijf elk onderdeel in de alinea 4 hoe zou je de ver-  
schillende hoofdstukken van je pw met elkaar willen verbinden bijvoorbeeld als  
een verhaal 1 radioprogramma tijdschrift dagboek wedstrijd brochure video op-  
name spel anders besch rijf nov dec 1999 nummer 2 29e jaargang 5 beschrijf je  
keuze geef details bijvoorbeeld welk soort verhaal detective sprookje welke  
rubrieken in het tijdschrift video opname voor een documentaire 6 maak een lijst  
van het informatiemateriaal dat nog ontbreekt 7 check of je lijst met gevonden ma-  
teriaal klopt 8 beslis op welke wijze de eindtaken voor de presentatie van je pw  
zullen worden ver deeld 9 procesevaluatie ben je tevreden met de algemene lei-  
draad voor je pw zoals je die in deze control ekaart hebt beschreven wil je er iets  
aan veranderen beschrijf wat controlekaart bij stap 8 synthese niets vergeten con-  
trolekaart bij het beeindigen van de eindversie van je pw 1 titel kies een aantrekke-  
lijke titel om je pw voor te stellen 2 paginering nummer de bladzijden van de sch  
ri ftelijke weergave van je project 3 introductie beslis op welke wijze je de klas-  
groep bij je project betreft 4 project hier volgt de hele beschrijving van je project  
inhoud en proces 5 conclusie schrijf een conclusie waarin je je leerervaring eval-



ueert 6 bibliografie som al je informatiebronnen op zie citeren en refereren controlekaart bij stap 9 presentatie checklist bij de voorbereiding van de presentatie in de klas i hoe ga je de presentatie aanpakken 2 wanneer presenteer je het project afspraak met je leraar 3 waar presenteer je het project afspraak met je leraar 4 voor wie is de presentatie bedoeld je leraar pav medestudenten directie andere leraren 5 welke delen van het project stel je voor 6 wie is verantwoordelijk voor de presentatie van welk deel 7 hoe orden je het geheel 8 wie staat in voor de verbinding van de verschillende delen tot een geheel 9 welke materialen instrumenten heb je nodig bij je presentatie bv microfoon over headprojector video 10 wie heeft de verantwoordelijkheid over deze technische kant van de zaak 111 29e jaargang nummer 2 nov dec 1999